

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Asiaticae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Libris Quatuor Comprehensa: Vbi praeter res gestas à Patribus Societatis Iesv in conversione Sinarum, Cocincinae, & Tunchini Regnorum nihil omittitur eorum, quae possunt liberali placere Lectorum curiositati

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1670

39. Ea felicitate PP. immoderatiùs vtuntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10757

riones parentum & agnatorum inimicas, satagentium suos à Christo & mouere. Perstrinxit adedò Christianus hic splendor ciuitates etiam longinquas, vt hoc iam anno magnis spebus operarij strenui legerentur: mihi verò hoc Theatrum Christianæ virtutis nusquam videtur in spectatores efficacius fuisse quam mutatione Eunuchorum. Præterquam quod enim Bonziorum tori, & quanto ignauæ, tanto obstinatiois perdidit, stantiosissimi sunt & opum felices. At hi quoque exemplis Christianorum luculentis permoti, sigillatim nonnulli, tùm multi, post omnes promiscuè Vagnonium visere, adire sæpè, & colloqui familiariter, de Deo & animo dicentem iucundè & auidè audire, dicuntque ita capere, vt adhuc nescientes, essent iam prope Christiani. Agnoscebant enim vocabantque in preces verum Christianorum Deum, & si quem inuita à puero linguæ lubricum egisset ad proferendum idoli sui nomen, admovebatur à cæteris, & dictum emendabat. Hinc nouis in dies professibus vsque eo creuere vt sodalicium inter se conflarent, cogentemque Vagnonium, illic ad se de rebus animi acturus, ne grauaretur interdum in palatium venire: quod vitauit is quidem tanquam grauissimè suspitionibus obiectum; sed non vitauit quo minus à Vitellescho Præposito reprehenderetur quod in conuersione ethnicorum Apostolico fructu nimium indulgisset, attendissetque magis præsentis lucto quam futuris damnis quæ aduersarij mouerant, eius imprudentia proripiti, cum moderatiùs agentes antea placidè tolerarent. Inde verò quod consecutum est nec sinit historia, nec eorum informatio taceti qui missionibus his aut præsumunt aut seruiunt. Cordatissimi viri iudicij Riccius Christianismi Sinenfis sator longa doctus experientia viderat, seu magis diuino vt reor instinctu, non posse in regnum suspitionibus credulum, aduersum inimicum, nouis rebus infensum, legem nouam subite ac nouum Deum nisi dissimulante & tacite, futurum alioqui vt eo pellerentur, fuerat his item Valignani & Palsij sensus, qui ex officio Inspectoris prudentes id quoque præuiderant. Certi omnia ex eo apta, tanquam nostri negotij cardine vt vel esca vnius curiositatis aucuparemur nobis Mandarinos peregrinæ scientiæ cupidos ad conciliandam per eos Euangelicæ prædicationi gratiam, & fauorem. Senferat idem Longobardus, postquam in Ricci cunctationes ab se improbatas amicè iocatus, iisdem cunctationibus ab eodem subductus exilio fuisset in quod se ac nostros nimium festinans induerat: ac licet sociis, Vagnonio maximè persuasisset hactenus nos in Sinarum regno tam altis defixos radicibus, vt aduersarij nullus pertimescenda nobis esset potentia, suspensio tamen & ipse Pechini & cæteri vbiq; promouebant gradu & timido, vt plus minus libertatis Præfeutorum, & urbium præbebat fiducia, ex quo securior & maiore sequebatur fidei sacræ amplificatio, noui Christianorum cætus, & ij veterum fructus quos modo narrauimus. Sed his malè deceptus Valentinus Caruallius Prouincialis qui nunquam pedem in Sinas miserat, apud se obstinauit abiiciendas in posterum cunctationes Ricci, & vrbano

39.
Ea felicitate
PP. immoderatiùs vtun-
tur.

metus, præferendam in altum libertatem Apostolici muneris, & ministeria; super sedendum iam Ethicis, & Mathematicis; fuisse illa, pontes eatenus & machinas architectonicas, ædificatam Ecclesiam per se consistere, illa deinceps quæ adminiculo fuerant impedimento esse. Hæc ille per literas, in quibus duos habuit inter Sinas suffragatores huius consilij, alterum studio pietatis sed parum prudenti; alterum scopo ut quidem visum est, non satis laudabili, vtrumque non impune. Literis mandata subiecit Caruallius ad Manuelem Diaz iuuenem, & in Sinis operarium ut inspiciendis stationibus nostrorum suas vices obiret; Mandatorum amicitias, aut secus promiscuè habita, mathesim, ethicam, & quavis alia scientiarum crepundia palam proferberet; vsu retineret Evangelij folias, imò quod Paulo, Michaëli, & Leoni Doctoribus grauer doluit, visumque prodigio simile seuerè vetuit à nostris incipi emendationem Calendarij Sinensis, quàm si ab Rege deferretur, voluit recusari. Hæc rebus nouandis dura & præceptis Prouincialis edictio; cui vti similes non forent nobis sub stylum venturæ, quibus profectò faciendis obedientiæ sanctæ cæcitas oculata eò magis cauere debuit quominus cauebat iabentium incogitantia, quæ iis licet inuitis in vastationem tendebat illarum missionum, dum locorum & hominum imperiri scire plura, & voluit, & audere, quàm qui medijs in rebus, & conuersionibus animarum diu versati, certius quid proficit, quid obsit pronuntiant. Iis ergo Caruallij edictionibus sua expectatio respondit, sollicitæ moderationis, & securi metus abiectio, vbi que spiritus ingens ardor, Nanchini præsertim, festorum solennia, cætus sacri, publica diuinorum, & confidens exercitatio, multæque gratulationes tantorum auctoribus bonorum. Mora dehinc atroci tempestate, versòque in turbines, & contraria omnia tranquillo, culpa omnis in vnum collata est Vagnonium, cum essent potius culpandi, qui agendi habenas ei laxauerant.

Quinquam & ipse culpa non caruit rigidioris ingenij quo iure quidem, sed imprudentius saluti studens ethnicorum, inimicos sibi fecerat Bonzios, traducendis assidue propalam eorum flagitijs, quæ causa fuit non minima calamitatum quæ illi conscitæ sunt: videbat scilicet eam luem Evangelio propagando magnoperè obstare, confictis malignè in Christum calumnijs plebem; Mandarinos vti auctoritatis aduersus Christianos incendere; præterquam quod inflictæ iis pœnæ non raro in nos recidebant ut Pechini hoc anno contigit, vbi suorum sequacium cogebant cætus clandestinos, & publico noxios, quò in veneficia, & magica denique exirent: quæ res aulam maximè turbauit, expressitque Rescriptum à Rege quo pœnis grauibus sectæ cuiuscumque priuatos confessus damnauit, sic nostra duo illic templa per aliquod tempus solitaria iacuere. Nanchini è contrario aperte cepit Bonziorum genus quoddam circumforaneum cateruatum prodire, suum turmis singularis proprium, & distinctim schema inter se conductum, compositumque

que ad lartam sancti moniæ ad præstigijs reipsa, incantationes, & emungenda marsupia. Pulsi hodie cras iidem aderant, sed ita transformati, ut tanquam valde novos nec ante conceptos admiraretur plebs stolidæ; horum manipulus è squalida & exangui macie collectus (quo maxime Bonzij opinionem penitentia affectant) sub primam auroram, vrbis compitum occupabant, & sua quisque se lignea cauea claudebat, ad mensuram corporis exacta, & clavis præfixa intus horrentibus. Stabant ad fores, huius socij strophæ duo vel tres, sislebantque populum ad spectandum miraculum prodigiosæ sanctitatis. Denique mox circum coronæ sancto sacerrimus lycophanta de fenestellæ foramine monstrabat sese cum cadauerosa sua & afflictissima facie, vnâque illius edens causam, aiebat se post duos labores diurnæ anachoreseos in acuta rope præcellsi montis exantlaros, cœlitus monitum de ædificando templo; quem nominabat Deum nescio quem, aspectabilem sibi addidisse, iussisse sibi templum poni, præfixisse mittendis fundamentis diem, vetuisseque prius orizæ granum aut aquæ stillam in os iniicere, aut sonni momentum capere, quàm sumptus collegisset complendæ fabricæ susfecturos: eius inedia testem se dare os emaciatum quod cernerent; coactæ insomnia intenta in corpus clauorum acumina. Deo enim iubente, fieri aliud non posse; cum his oddebat fenestræ pessulum; stipem largam metebant à stulta plebecula lepidi comites ædificando templo, hoc est ventribus Bonziorum: iidem sanctæ actores fabulæ sub noctem sua in cauea infaustum vulturem, in commune hospitium reportabant vbi ab Nanchinensium crumena lautissimè; de simplicitate epulabantur falsè & lepidè. Verum his multo alij peiores, de obseruata diligentissimè Christianorum vita & moribus mimum suum agebant, leuandis egentibus, iuandis ægrotis, visendis carceribus, ferendis patientes, gratulandisque sibi iniurijs in nullo absimiles à Christianis videbantur, nisi quod vbi que lucrum & pecuniam spectabant; ac Lipni quidem, quod præest Bonziis tribunal, capros, cæcos, & multo plagarum cruciotos sanguine eiecit extra vrbem, sed hæsit Christianis nauus quidam dubij nominis, & suspectæ famæ, ne fortè aliquid prauæ mentis, prohibitatis furo & ipsi fouerent. His ergo in legem Christianam damnatis & veteribus in illam Bonziorum odijs Vagnonius, auersiores ab ijs concepit animos quàm expediret ab eo exeri, & quos illi suggestit religiosus ardor, sed eo euentu quem præcaueri oportuit. Et de multitudine sceleratorum proritata maturè prospici, velut bonæ causæ effectum improbum: gesta enim scribo, non Angejorum sed hominum, quos ut longè multumque perspicaces, quædam fallunt interdum & fugiunt, & discunt suo periculo quod posteris profit, maiori quin etiam fortassis compendio notat historia errata bonæ mentis, quam culpas improbæ quæ se vltro produnt viris bonis, quibus eas nosse, vitare est. Quantus nihilominus in Apostolico munere Vagnonius fuerit, annotum quinque & viginti ostendet series, ad quadragesimum pro-

40.
Specie sanct.
pecunias captant.